

BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QUVCHILARIDA MORFEMIK TAHLIL KO‘NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHNING METODIK IMKONIYATLARI

Xamrayeva Laylo Akmal qizi

Namangan davlat pedagogika instituti

“Ta‘lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (boshlang‘ich ta‘lim)” mutaxassisligi 2-bosqich magistranti

Ilmiy maslahatchi: Jo‘rayeva Turg‘unoy

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.23322238>

Annotatsiya: mazkur maqolada boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida morfemik tahlil ko‘nikmalarini shakllantirishning lingvistik, pedagogik va metodik asoslari yoritilgan. So‘zning morfemik tarkibini o‘rganish o‘quvchilarning so‘z ma‘nosini anglash, o‘zakdosh so‘zlarni farqlash, so‘z yasovchi va shakl yasovchi qo‘shimchalarni aniqlash, imloviy savodxonlik hamda lingvistik kompetensiyalarini rivojlantirish bilan bog‘liq. Maqolada morfemik tahlilni shakllantirish bosqichlari, analiz va taqqoslash asosida ishlash, differensial yondashuv hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, muallif tomonidan ishlab chiqilgan “morfemik konstruktor”, “lingvistik detektiv”, “semantik zanjir”, “kreativ so‘zsozlik” va “morfemik domino” kabi metodik topshiriqlarning mazmuni va qo‘llash mexanizmlari taklif etiladi. Ushbu topshiriqlar o‘quvchilarni so‘zning tashqi shaklini ajratishdan tashqari, morfemalarning ma‘nosi va vazifasini tushuntirishga, taqqoslashga va mustaqil xulosa chiqarishga yo‘naltiradi.

Kalit so‘zlar: boshlang‘ich ta‘lim, morfema, morfemik tahlil, o‘zak, qo‘shimcha, o‘zakdosh so‘zlar, so‘z yasalishi, lingvistik kompetensiya, interfaol metod, morfemik modellash, pedagogik texnologiya, imlo savodxonligi.

Аннотация: в статье рассматриваются лингвистические, педагогические и методические основы формирования навыков морфемного анализа у учащихся начальных классов. Изучение морфемного состава слова связано с пониманием значения слова, различением однокоренных слов, определением словообразовательных и формообразующих аффиксов, развитием орфографической грамотности и языковой компетентности учащихся. Анализируются этапы формирования морфемного анализа, возможности использования аналитического и сравнительного подходов, дифференцированного обучения и современных педагогических технологий. Предлагаются авторские методические задания «морфемный конструктор», «лингвистический детектив», «семантическая цепочка», «креативное словообразование» и «морфемное домино».

Ключевые слова: начальное образование, морфема, морфемный анализ, корень, аффикс, однокоренные слова, словообразование, языковая компетентность, интерактивный метод, морфемное моделирование, педагогическая технология, орфографическая грамотность.

Abstract: this article examines the linguistic, pedagogical, and methodological foundations of developing morphemic analysis skills among primary school pupils. Learning the morphemic structure of words is connected with understanding word meaning, distinguishing cognate words, identifying derivational and inflectional affixes, and developing spelling literacy

and linguistic competence. The article analyzes the stages of morphemic analysis, analytical and comparative approaches, differentiated instruction, and the possibilities of modern pedagogical technologies. It also proposes author-developed methodological activities such as “morphemic constructor”, “linguistic detective”, “semantic chain”, “creative word formation”, and “morphemic domino”.

Keywords: primary education, morpheme, morphemic analysis, root, affix, cognate words, word formation, linguistic competence, interactive method, morphemic modeling, pedagogical technology, spelling literacy.

KIRISH

Bugungi kunda boshlang‘ich ta‘lim oldida turgan muhim vazifalardan biri o‘quvchilarga faqat nazariy bilim berish emas, balki ushbu bilimlarni amaliy faoliyatda qo‘llash, mustaqil fikrlash, tahlil qilish, taqqoslash va xulosa chiqarish ko‘nikmalarini shakllantirishdan iborat. O‘quvchining boshlang‘ich ta‘lim davrida egallagan lingvistik bilimlari keyingi ta‘lim bosqichlarida til hodisalarini chuqurroq o‘zlashtirish uchun asos bo‘lib xizmat qiladi.

O‘zbekiston Respublikasining “Ta‘lim to‘g‘risida”gi Qonunida ta‘limning uzluksizligi va izchilligi, ta‘lim oluvchilarning qobiliyatlarini rivojlantirish hamda ta‘lim mazmunining zamonaviy talablarga muvofiqligi kabi prinsiplar belgilangan [2]. Shu jihatdan boshlang‘ich ona tili ta‘limida o‘quvchilarning lingvistik kompetensiyalarini izchil shakllantirish dolzarb metodik vazifalardan biridir.

Prezident Sh.M. Mirziyoyevning “Yangi O‘zbekiston strategiyasi” asarida sifatli ta‘lim, inson kapitalini rivojlantirish va bilimli avlodni shakllantirish mamlakat taraqqiyotining muhim omillari sifatida yoritiladi [3]. 2025-yil 26-dekabrda Murojaatnomada ham ta‘lim sifatini yangi bosqichga olib chiqish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va yoshlarni zamonaviy bilimlar asosida tayyorlash masalalariga e‘tibor qaratilgan [4].

2026-yil 16-fevraldagi PF-21-son Farmon bilan “O‘zbekiston–2030” strategiyasini yangi sharoit va talablar asosida takomillashtirish bo‘yicha chora-tadbirlar belgilangan [5]. Shu sanada qabul qilingan PF-22-son Farmon esa strategiyani 2026-yilda amalga oshirish bo‘yicha davlat dasturini belgilaydi [6]. Morfemik tahlil boshlang‘ich ona tili ta‘limida o‘quvchilarning so‘z tarkibini anglash, o‘zakdosh so‘zlarni farqlash, qo‘shimchalarning vazifasini tushunish va imloviy ko‘nikmalarini rivojlantirishda muhim o‘rin tutadi.

K. Qosimova, S. Matchonov, X. G‘ulomova, Sh. Yo‘ldosheva va Sh. Sariyevlarning “Ona tili o‘qitish metodikasi” darsligida boshlang‘ich sinflarda so‘zning morfemik tarkibini o‘rganish masalalari alohida bo‘lim sifatida yoritilgan. Mualliflar morfemik tarkibni o‘rganishning so‘z ma‘nosini anglash, imlo ko‘nikmalarini shakllantirish, analiz va taqqoslash qobiliyatlarini rivojlantirish bilan bog‘liqligini ko‘rsatadilar [1, 232–234-b.].

Shu sababli morfemik tahlilni o‘qitishda an‘anaviy tahlil mashqlarini o‘quvchini faol fikrlashga undovchi muammoli, o‘yinli va modellashtiruvchi topshiriqlar bilan uyg‘unlashtirish mazkur tadqiqotning asosiy metodik yo‘nalishini tashkil etadi.

MORFEMIK TAHLILNING LINGVISTIK VA METODIK ASOSLARI

Morfemik tahlil so‘z tarkibidagi ma‘noli qismlarni aniqlash va ularning so‘zdagi vazifasini belgilashga qaratilgan lingvistik faoliyatdir. Boshlang‘ich ta‘limda ushbu faoliyat

o‘quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlariga mos ravishda bosqichma-bosqich shakllantirilishi kerak.

Qosimova va hammualliflarning darsligida morfemik tarkibni o‘rganishning muhim jihatlaridan biri sifatida so‘zning leksik ma‘nosini aniqlash bilan uning tarkibiy qismlarini anglash o‘rtasidagi bog‘liqlik ko‘rsatiladi [1, 232–233-b.]. Shuningdek, o‘zak va qo‘shimchalarni to‘g‘ri yozish, ularning vazifasini anglash hamda so‘zlarni tarkibiy jihatdan taqqoslash imloviy va aqliy faoliyat bilan bog‘lanadi [1, 233–234-b.].

Morfemik tahlilning metodik mohiyati quyidagi ketma-ketlikda namoyon bo‘ladi: so‘z ma‘nosini anglash → o‘zakdosh so‘zlarni taqqoslash → umumiy qismni aniqlash → qo‘shimchalarni ajratish → qo‘shimchaning vazifasini izohlash → so‘zning yangi ma‘nosini aniqlash.

Masalan: gul – gulchi – gulzor – gulli.

O‘quvchi ushbu so‘zlarni taqqoslab, umumiy qismni aniqlaydi. Keyin -chi, -zor, -li qo‘shimchalarining so‘z ma‘nosiga ta‘sirini izohlaydi. Qosimova va hammualliflarning metodikasida o‘zakdosh so‘zlarni taqqoslash orqali umumiy qismni aniqlashga oid mashqlar berilgan [1, 236-b.].

Demak, morfemik tahlilning asosiy natijasi so‘zning grafik jihatdan bo‘linishini bilish emas, balki o‘quvchining “nima uchun aynan shu qism o‘zak?”, “qo‘shimcha qo‘shilganda ma‘no qanday o‘zgardi?”, “qo‘shimcha yangi so‘z hosil qildimi yoki so‘z shaklini o‘zgartirdimi?” kabi savollarga javob bera olishidir.

BOSHLANG‘ICH SINFLARDA MORFEMIK TARKIBNI O‘RGANISH IZCHILLIGI

Qosimova va hammualliflarning darsligida boshlang‘ich sinflarda so‘zning morfemik tarkibini o‘rganish izchil tizim asosida tashkil etilishi ko‘rsatiladi. Morfemik tarkib 3-sinfda asosiy mavzu sifatida o‘rganilib, 4-sinfda so‘z turkumlari bilan bog‘liq holda takomillashtiriladi [1, 233–237-b.].

Darslikda so‘z tarkibini o‘rganishning to‘rt bosqichli tizimi ko‘rsatilgan. Unda o‘quvchilarni so‘z yasashini o‘rganishga tayyorlash, o‘zakdosh so‘zlar haqidagi tushunchani shakllantirish, o‘zak va qo‘shimchalarni o‘rganish hamda morfemik bilimlarni amaliy faoliyatda qo‘llashga e‘tibor beriladi [1, 234–237-b.].

Mazkur izchillikni amaliy dars jarayonida quyidagicha tashkil etish mumkin:

1-bosqich. Kuzatish.

O‘quvchilarga bir-biriga yaqin so‘zlar beriladi: gul – gulchi – gulzor – gulli. Ular so‘zlarni kuzatib, o‘xshash va farqli qismlarni topadilar.

2-bosqich. Taqqoslash.

O‘quvchilar umumiy qismni aniqlaydilar va uning ma‘nosini tushuntiradilar.

3-bosqich. Tahlil.

O‘zak va qo‘shimchalarni ajratadilar.

4-bosqich. Izohlash.

Har bir qo‘shimchaning vazifasini tushuntiradilar.

5-bosqich. Qo‘llash.

O‘quvchilar yangi so‘zlar hosil qilib, ularni gapda qo‘llaydilar.

Darslikda morfemik tahlilga oid amaliy topshiriqlar, jumladan, qo‘shimchali so‘zlar hosil qilish va berilgan so‘zlardan foydalanib kichik matn tuzish kabi ishlar ham tavsiya etiladi [1,

242–243-b.]. Shu metodik asosdan kelib chiqib, quyidagi mualliflik o‘yin-topshiriqlar tizimi ishlab chiqildi.

ZAMONAVIY METODIK O‘YIN VA TOPSHIRIQLAR TIZIMI

1. “MORFEMIK KONSTRUKTOR”

Maqsad: o‘quvchilarda so‘zning tarkibiy modelini anglash, o‘zak va qo‘shimchalarni farqlash hamda yangi so‘z hosil qilish ko‘nikmasini shakllantirish.

Jihozlar: o‘zak va qo‘shimchalar yozilgan rangli kartochkalar.

O‘yin tartibi:

O‘quvchilarga alohida kartochkalar beriladi:

gul | chi | lar

ish | chi | lar

kitob | lar

O‘quvchi kartochkalarni to‘g‘ri tartibda joylashtiradi va hosil bo‘lgan so‘zni o‘qiydi.

Keyingi bosqichda u quyidagi savollarga javob beradi:

– Qaysi qism o‘zak?

– Qaysi qo‘shimcha yangi so‘z hosil qilgan?

– Qaysi qo‘shimcha so‘z shaklini o‘zgartirgan?

– Hosil bo‘lgan so‘zning ma‘nosi qanday?

Masalan:

ish + chi = ishchi

ish + chi + lar = ishchilar.

Bu metod Qosimova va hammualliflarning o‘zak, so‘z yasovchi va shakl yasovchi qo‘shimchalarni farqlash hamda yangi so‘zlar hosil qilishga oid metodik qarashlarini vizual modellashirish shaklida qo‘llashga imkon beradi [1, 237; 242–243-b.].

2. “LINGVISTIK DETEKTIV”

Maqsad: o‘quvchilarning xatoni aniqlash, tahlil qilish va o‘z fikrini dalillash ko‘nikmalarini rivojlantirish.

O‘qituvchi ataylab noto‘g‘ri tahlil qilingan so‘zni beradi.

Masalan:

“Gullar so‘zida -lar so‘z yasovchi qo‘shimcha.”

O‘quvchi “detektiv” sifatida xatoni aniqlaydi.

To‘g‘ri javob:

“Gul — o‘zak, -lar — shakl yasovchi qo‘shimcha.”

Keyingi bosqichda murakkabroq misollar beriladi:

“Gulchi so‘zida -chi shakl yasovchi qo‘shimcha.”

O‘quvchi:

“Bu fikr noto‘g‘ri. -chi yangi so‘z hosil qilganligi sababli so‘z yasovchi qo‘shimcha hisoblanadi.”

Bu metod o‘quvchini tayyor javobni qabul qilishdan ko‘ra, javobning to‘g‘riligini tekshirishga undaydi.

3. “SEMANTIK ZANJIR”

Maqsad: o‘quvchilarga morfemik tahlilda so‘zning tashqi shakli bilan birga uning ma‘nosini ham hisobga olishni o‘rgatish.

So‘zlar: bilim, bilimdon, bilimsiz, bilish, bildi, bilak, bilaguzuk.

Topshiriq:

1. O‘zakdosh so‘zlarni aniqlang.
2. Umumiy qismni toping.
3. So‘zlar o‘rtasidagi ma‘no munosabatini izohlang.
4. Shaklan o‘xshash, lekin o‘zakdoshligi alohida tekshirilishi kerak bo‘lgan so‘zlarni ajrating. O‘quvchi o‘z javobini faqat “o‘zak bir xil” shaklida emas, ma‘no asosida tushuntirishi talab etiladi. Mazkur topshiriq morfemik tahlilda semantik mezondan foydalanishni kuchaytiradi.
4. “KREATIV SO‘ZSOZLIK”

Maqsad: o‘quvchilarning so‘z yasash imkoniyatlarini anglash va ijodiy fikrlashini rivojlantirish.

O‘quvchilarga quyidagi qoliplar beriladi:

[O‘zak] + -chi

[O‘zak] + -dosh

[O‘zak] + -li

[O‘zak] + -siz

O‘quvchi ushbu qoliplardan foydalanib so‘zlar hosil qiladi.

Masalan:

sinf + dosh = sinfdosh

ish + chi = ishchi

Keyingi bosqichda o‘quvchi hosil qilgan so‘zining ma‘nosini izohlaydi va gap tuzadi.

Muhim metodik talab: o‘quvchi mavjud til me‘yorlariga mos so‘z hosil qilishi kerak. Shu sababli “istalgan yangi so‘z” emas, balki o‘zbek tilida mazmunan va grammatik jihatdan asoslanadigan birliklar tanlanadi.

5. “MORFEMIK DOMINO”

Maqsad: o‘quvchilarning morfemalarni tez va to‘g‘ri moslashtirish ko‘nikmasini rivojlantirish.

Kartochkalarning bir tomoniga o‘zak, ikkinchi tomoniga qo‘shimcha yoki tayyor so‘zning davomi yoziladi.

Masalan:

gul → chi

chi → lar

ish → chi

kitob → lar.

O‘quvchi mos kartochkalarni birlashtirib, morfemik zanjir hosil qiladi.

O‘yin yakunida faqat zanjir tuzish emas, balki hosil qilingan so‘zlarni tahlil qilish talab etiladi.

Masalan:

gul + chi + lar

gul — o‘zak;

-chi — so‘z yasovchi qo‘shimcha;

-lar — shakl yasovchi qo‘shimcha.

Shu tariqa o‘yin morfemik tahlil bilan yakunlanadi.

6. “MORFEMA KIM?”

O‘qituvchi biror morfemani “sirli qahramon” sifatida taqdim etadi.

Masalan:

“Men ko‘plab so‘zlarga qo‘shilaman. Men qo‘shilganda yangi shaxs yoki kasb nomlari hosil bo‘lishi mumkin. Men kimman?”

O‘quvchi: “-chi qo‘shimchasi.”

Keyin misollar: ishchi, gulchi, sportchi.

Bu usul o‘quvchining morfemaning funksional xususiyatini yodlash emas, tavsif asosida aniqlashiga yordam beradi.

7. “MORFEMIK ZINAPOYA”

O‘quvchi bir o‘zakdan boshlab so‘zlarni bosqichma-bosqich kengaytiradi.

Masalan: gul, gulchi, gulchilar, gulchilarga.

Har bir bosqichda o‘quvchi yangi qo‘shilgan qismni aniqlaydi va uning vazifasini tushuntiradi. Bu topshiriq o‘quvchilarga so‘z tarkibining bosqichma-bosqich kengayishini ko‘rish imkonini beradi.

MORFEMIK TAHLIL VA LINGVISTIK KOMPETENSIYA

Morfemik tahlil o‘quvchining til birliklarini kuzatish, ularni taqqoslash, tahlil qilish va nutqda qo‘llash imkoniyatlarini kengaytiradi. Qosimova va hammualliflar morfemik tarkibni o‘rganishning so‘z ma‘nosini anglash, imloviy ko‘nikmalarni shakllantirish hamda analiz va taqqoslash qobiliyatlarini rivojlantirish bilan bog‘liqligini ko‘rsatadilar [1, 232–234-b.].

Shu sababli morfemik tahlil jarayonida “Nima?” savoli bilan cheklanmasdan “Nima uchun?”, “Qanday o‘zgardi?”, “Qaysi ma‘no qo‘shildi?”, “Bu qo‘shimchaning vazifasi nima?” kabi savollardan foydalanish maqsadga muvofiq.

Masalan: bilim → bilimli → bilimdon.

O‘quvchi:

- umumiy qismni;
- qo‘shimchalarni;
- yangi hosil bo‘lgan ma‘nolarni;
- har bir so‘zning gapdagi qo‘llanishini izohlaydi.

Natijada morfemik tahlil lug‘at ustida ishlash va bog‘lanishli nutq bilan ham integratsiyalashadi.

DIFFERENSIAL YONDASHUV

Morfemik tahlil topshiriqlarini o‘quvchilarning tayyorgarlik darajasiga moslashtirish ham muhim.

1-daraja – tayanchli topshiriq: gulchi so‘zini o‘zak va qo‘shimchaga ajrating.

2-daraja – tahliliy topshiriq: gul, gulchi, gulzor, gulli so‘zlarini taqqoslang.

3-daraja – muammoli topshiriq: “Gulchilar” so‘zida nechta morfema mavjud? Har birining vazifasini izohlang.

4-daraja – ijodiy topshiriq: “ish” o‘zagidan kamida uchta yangi so‘z hosil qiling va ularni gaplarda qo‘llang.

Bunday differensial topshiriqlar kuchli o‘quvchilar uchun ijodiy vazifalarni, qo‘shimcha yordamga ehtiyoj sezadigan o‘quvchilar uchun esa tayanchli tahlilni ta‘minlaydi.

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN‘IY INTELLEKT ELEMENTLARIDAN FOYDALANISH

Morfemik tahlilni raqamli muhitda ham tashkil etish mumkin. Masalan, interfaol doska yoki ta‘limiy platformada o‘quvchi: gul | chi | lar kartochkalarini “drag and drop” usulida to‘g‘ri joylashtiradi.

Wordwall yoki LearningApps kabi vositalarda:

- morfemalarni moslashtirish;
- o‘zak va qo‘shimchalarni guruhlash;
- xato tahlilni topish;
- so‘z tarkibini ketma-ketlikka keltirish kabi topshiriqlar tuzilishi mumkin.

Sun‘iy intellektdan foydalanishda esa o‘quvchiga tayyor javobni berish emas, balki xatoni aniqlash vazifasini yuklash maqsadga muvofiq.

Masalan, sun‘iy intellekt vositasida quyidagi tahlil beriladi:

“Gulchilar = gul + lar + chi.”

O‘quvchi ushbu tahlilni tekshiradi va morfemalarning tartibi hamda vazifasini asoslaydi:

“Gulchilar = gul + chi + lar.”

Shu tariqa sun‘iy intellekt o‘quvchi uchun javob manbai emas, balki tanqidiy tekshirish obyekti sifatida ishlatiladi.

METODLARNING UMUMLASHTIRILGAN METODIK MODEL

Taklif etilgan metod va o‘yinlarni quyidagi ketma-ketlikda qo‘llash mumkin:

1. “Aqliy hujum” — mavzu bo‘yicha dastlabki tasavvurlarni aniqlash.
2. “Klaster” — so‘z tarkibiga oid tushunchalarni tizimlashtirish.
3. “Morfemik konstruktor” — morfemalardan so‘z hosil qilish.
4. “Semantik zanjir” — o‘zakdosh so‘zlarni ma‘no jihatidan taqqoslash.
5. “Lingvistik detektiv” — noto‘g‘ri tahlilni aniqlash.
6. “Morfemik domino” — morfemalarni tezkor moslashtirish.
7. “Kreativ so‘zsozlik” — yangi so‘zlar hosil qilish.
8. “Morfemik zinapoya” — so‘z tarkibining bosqichma-bosqich kengayishini kuzatish.
9. Yakuniy refleksiya — o‘quvchi o‘z tahlilini og‘zaki yoki yozma izohlaydi.

Mazkur modelda metodlar tasodifiy ketma-ketlikda emas, balki oddiydan murakkabga tamoyili asosida joylashtiriladi.

XULOSA

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida morfemik tahlil ko‘nikmalarini shakllantirish ona tili ta‘limining muhim metodik yo‘nalishlaridan biridir. Morfemik tahlil o‘quvchiga so‘zning tarkibini anglash, o‘zakdosh so‘zlarni taqqoslash, qo‘shimchalarning vazifasini aniqlash, yangi so‘zlar hosil qilish va so‘zlarning ma‘nosidagi o‘zgarishlarni tushuntirish imkonini beradi.

Qosimova va hammualliflarning “Ona tili o‘qitish metodikasi” darsligida morfemik tarkibni o‘rganishning leksik ma‘noni anglash, imloviy ko‘nikmalarni shakllantirish, analiz va taqqoslash qobiliyatlarini rivojlantirish bilan bog‘liqligi asoslab berilgan [1, 232–243-b.]. Ayniqsa, o‘zakdosh so‘zlarni taqqoslash, o‘zak va qo‘shimchalarni farqlash hamda morfemik bilimlarni amaliy topshiriqlar orqali mustahkamlash muhim metodik yo‘nalish sifatida namoyon bo‘ladi. Mazkur metodik asoslarni zamonaviy interfaol shakllarda davom ettirish maqsadida maqolada “Morfemik konstruktor”, “Lingvistik detektiv”, “Semantik zanjir”, “Kreativ so‘zsozlik”, “Morfemik domino”, “Morfemik zinapoya” va boshqa topshiriqlar taklif etildi.

Ularning asosiy xususiyati o‘quvchini tayyor qoidani takrorlashdan tahliliy faoliyatga o‘tkazishdir. O‘quvchi morfemani aniqlaydi, uning vazifasini tushuntiradi, boshqa so‘zlar bilan taqqoslaydi va natijani nutqiy faoliyatda qo‘llaydi.

Shu bilan birga, zamonaviy metodlarning samaradorligini faqat ularning yangiligi bilan emas, balki aniq didaktik maqsadga xizmat qilishi bilan baholash lozim. “Morfemik konstruktor” so‘z tarkibini modellastirishga, “Lingvistik detektiv” xatoni aniqlash va asoslashga, “Semantik zanjir” ma‘no asosida taqqoslashga, “Tovushlar o‘yini” morfemik tahlilni fonetika va imlo bilan bog‘lashga, “Kreativ so‘zsozlik” esa so‘z yasash imkoniyatlarini amaliy qo‘llashga yo‘naltiriladi.

Demak, morfemik tahlilni o‘rgatish jarayonida: so‘z ma‘nosini anglash → kuzatish → taqqoslash → morfemik ajratish → morfemaning vazifasini izohlash → yangi so‘z hosil qilish → nutqda qo‘llash ketma-ketligiga amal qilish o‘quvchilarning lingvistik bilimlarini amaliy ko‘nikmaga aylantirish uchun metodik imkoniyat yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasining “Ta‘lim to‘g‘risida”gi Qonuni. O‘RQ-637-son, 2020-yil 23-sentabr.
2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
3. Mirziyoyev Sh.M. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Oliy Majlis va O‘zbekiston xalqiga Murojaatnomasi. – 2025-yil 26-dekabr.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Mamlakat taraqqiyotining 2030-yilgacha mo‘ljallangan ustuvor yo‘nalishlari doirasida islohotlarni izchil davom ettirish va yangi bosqichga olib chiqishning qo‘shimcha chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-21-son Farmoni. – 2026-yil 16-fevral.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “2022–2026-yillarda maktab ta‘limini rivojlantirish bo‘yicha milliy dasturni tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-134-son Farmoni. – 2022-yil 11-may.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Maktabgacha va maktab ta‘limi tashkilotlari xodimlarini uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-231-son Qarori. – 2024-yil 21-iyun.
7. Qosimova K., Matchonov S., G‘ulomova X., Yo‘ldosheva Sh., Sariyev Sh. Ona tili o‘qitish metodikasi. – Toshkent: Noshir, 2009. – 352 b.
8. Mahmudov N. O‘zbek tilining nazariy grammatikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 1995. – 149 b.
9. Nurmonov A., Mahmudov N. O‘zbek tilining nazariy grammatikasi. – Toshkent, 2007.
10. Azizxo‘jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: O‘zbekiston Yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg‘armasi nashriyoti, 2006. – 160 b.
11. Tolipov O‘.Q., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: Fan, 2006. – 261 b.
12. Sayidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Moliya, 2003. – 172 b.
13. Ishmuhammedov R.J., Abduqodirov A.A., Pardayev A.H. Ta‘limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Iste‘dod jamg‘armasi, 2008. – 180 b.
14. Yo‘ldoshev J.G‘., Usmonov S.A. Pedagogik texnologiya asoslari. – Toshkent: O‘qituvchi, 2004. – 104 b.
15. Muslimov N.A., Usmonboyeva M.H., Sayfurov D.M., To‘rayev A.B. Innovatsion ta‘lim texnologiyalari. – Toshkent: Sano-standart, 2015. – 208 b.